

Bemærkninger til forslaget

Den historiske baggrund for den nuværende situation

Den grundlæggende civilregistrering i Danmark sker ved anmeldelse til folkekirkens ministerialbøger, dog med undtagelse af i Sønderjylland, hvor civilregistreringen foretages i kommunalt regi.

Af historiske årsager har det i Danmark været trosamfundenes opgave at varetage civilregistreringen. Indtil 1968 havde samtlige af de anerkendte trossamfunds ministerialbøger borgerlig retsvirkning på lige fod med folkekirkens. Af hensyn til oprettelsen af Det Centrale Personregister (CPR), hvis indhold af persondata bl.a. tilvejebringes ved indberetninger fra ministerialbogsførerne, blev det ved lov nr. 225 af 31. maj 1968 om anmeldelse af fødsler og dødsfald bestemt, at alle fødsler og dødsfald, der finder sted i Danmark, skal anmeldes til folkekirkens ministerialbøger. Dette betød, at praktiske overvejelser om ministerialbøger som datakilde for CPR-registeret reelt medførte en tilbagevenden til tiden før 1849, hvor religionsfriheden blev indført i Danmark og Danmark fik en folkekirke frem for en statskirke.

I foråret 2005 behandlede og vedtog Folketinget en ny navnelov (lov nr. 524 af 24. juni 2005), som medførte, at samtlige danskere uanset trosforhold skal registrere navneændringer i folkekirken og ikke som hidtil kan registrere disse hos statsamtet. Dermed har folkekirken fået overdraget yderligere ansvar i forbindelse med civilregistreringen – til trods for protesterne fra medlemmer af de religiøse mindretal.

I Norge sker den grundlæggende civilregistrering til folkeregisteret og i Sverige til Riksskatteverket, jf. svar på spm. nr. S 1717 (folketingetsår 2004-05, 2. samling).

Principielle overvejelser

Årsagerne til at lade folkekirken forestå civilregistreringen har primært været af praktisk karakter. Argumentet for, at folkekirkens ansvar for civilregistrering ikke skulle være krænkende for religiøse mindretal, har primært været, at selve civilregistreringen udelukkende er et offentligt anliggende, og at der derfor hverken er tale om nogen bekendende eller for-

kyndende handling. Argumenterne har således lydt, at besøget hos folkekirken – eller selve registreringen, for man kan også sende papirerne og dermed undgå et besøg på det lokale sognekontor – ikke kunne opfattes som krænkende for ikkefolkekirkemedlemmer. Problemet er blot, at det ikke er op til flertallet at bestemme, hvad et mindretal skal opfatte som diskrimination eller ej.

Mange ikkefolkekirkemedlemmer føler sig krænkede ved at skulle registreres hos et for dem fremmed trossamfund, for at et nyfødt barn kan få et sygesikringsbevis eller pas, eller for at en afdød kan blive begravet. Fire ægtepar fra Baptistkirken har gjort sig skyldige i civil ulydighed ved at nægte at registrere deres nyfødte børn hos folkekirken. En række frikirker har givet udtryk for et ønske om, at ansvaret for civilregistreringen fjernes fra folkekirken. Endelig har en gruppe katolikker anlagt sag mod staten ved Vestre Landsret, og selv om denne sag i første omgang er faldet ud til statens fordel, er selve søgsmålet et glimrende udtryk for, at mindretallet føler sig krænkede.

Den rådgivende komité under Europarådet har gentagne gange, senest den 11. maj 2005, givet udtryk for, at civilregistreringen inden for den eksisterende folkekirkeordning er i strid med Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal, og har anbefalet Danmark at gennemføre ændringer, således at ingen personer, som ikke er medlemmer af den danske folkekirke, er tvunget til at lade sig registrere hos folkekirken.

Kirkeminister Bertel Haarder besluttede den 4. maj 2005 at oprette en central postboks, hvortil ikke-folkekirkemedlemmer kan sende papirer angående registrering af fødsler – selve registreringen vil dog fortsat blive foretaget i folkekirkens ministerialbøger – ifølge kirkeministerens svar på spm. nr. S 1498 (folketingetsår 2004-05, 2. samling): at »der samlet set udvises ganske stor imødekommenhed over for de få nybagte forældre, som af den ene eller anden grund har givet udtryk for at have et problem med at møde op hos – eller skrive direkte til – ministerialbogsføreren i moderens bopæls sogn.« Eftersom der ikke er givet nogen